7 Φεβρουαρίου 2021

Ο Άγιος Εφραίμ Κατουνακιώτης και το μέλι της αμαρτίας

Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Άγ. Εφραίμ Κατουνακιώτης

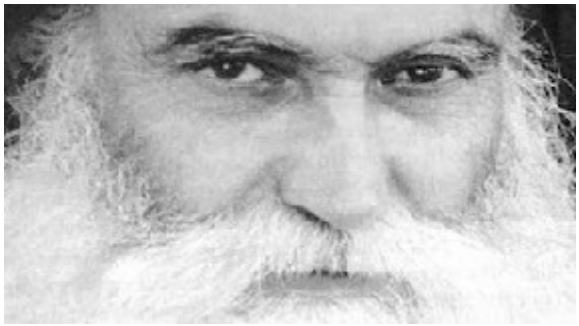

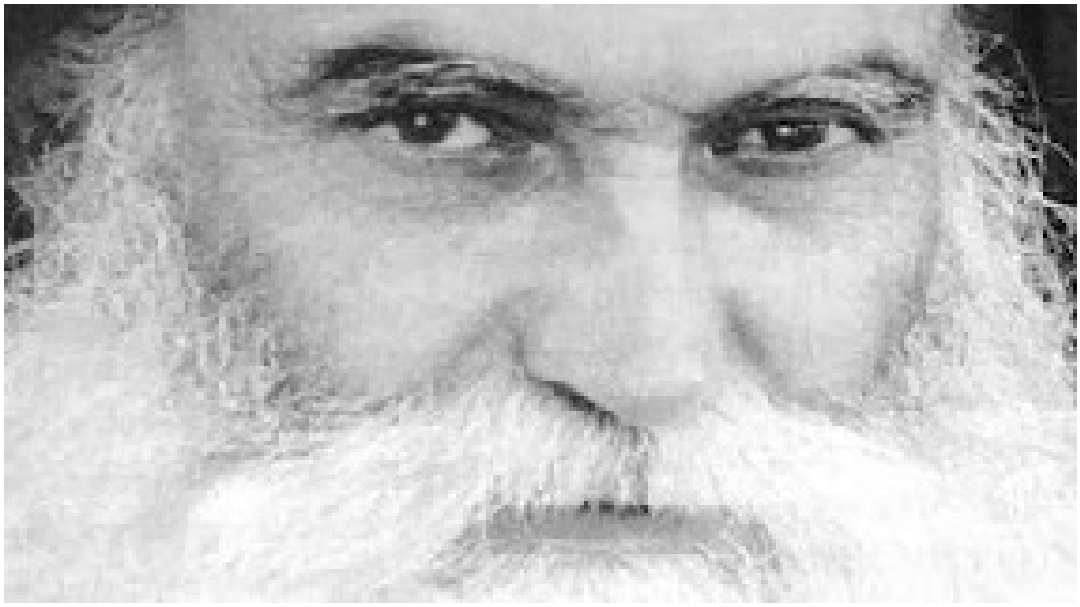

Οι περιπέτειες ενός ανίδεου προσκυνητή

Πρωτοδιάβασα το βιβλίο οι Περιπέτειες ενός προσκυνητού όταν ήμουν δεκαέξι, δεκαεπτά χρονών. Δεν πίστευα ποτέ πώς το διάβασμά του θα μου αποκάλυπτε έναν εσωτερικό κόσμο για τον οποίον ήμουν εντελώς ανυποψίαστος. Αμέσως με γοήτευσε ο κόσμος των ρώσων προσκυνητών που περιέτρεχαν με τα πόδια τις ατέλειωτες εκτάσεις της τσαρικής Ρωσίας, βέρτσια επί βερτσίων, με ένα δισάκι στον ώμο, μόνο και μόνο για να προσκυνήσουν θαυματουργές εικόνες, λείψανα αγίων και να γνωρίσουν πνευματικούς στάρετς. Και το σπουδαιότερο, η εσωτερική προσευχή, η αδιάλειπτη νηπτική ευχή, η φιλοκαλία, όπως περιγράφονται στις αναζητήσεις αυτού του ρώσου προσκυνητού του βιβλίου, συνάρπαζε με την ένταση, το βάθος και την ποιότητά της έναν έφηβο, όπως ήμουν τότε εγώ. Τι

κεκρυμμένος θησαυρός ξεπηδούσε από τις σελίδες αυτού του βιβλίου!
Υπήρχαν άραγε έλληνες γέροντες που να έχουν αναπτύξει την νηπτική ευχή και την πνευματικότητά τους σ’ αυτό το επίπεδο που έγραφε το βιβλίο; Και που άραγε βρίσκονταν;

Ο πατήρ Εφραίμ δεν δέχεται επισκέψεις
Τότε καθώς άρχιζα να ταξιδεύω στον Άγιον Όρος, στα τέλη της δεκαετίας του ογδόντα, ένα όνομα άκουγα συνέχεια να επανέρχεται στις συζητήσεις των προσκυνητών, το όνομα ενός προορατικού, πνευματικού έλληνα στάρετς, του παπά Εφραίμ από τα Κατουνάκια. Αποφάσισα να πάω να τον γνωρίσω. Μην πας, μου έλεγαν, ο πατήρ Εφραίμ δεν δέχεται επισκέψεις. Είναι άρρωστος, πάνε τόσοι να τον δουν, που έχει χάσει την ησυχία του, και αναγκάστηκε να μην δέχεται πια επισκέψεις προσκυνητών στο κελλί του. Μην πας, ο πατήρ Εφραίμ δεν δέχεται

επισκέψεις, έλεγαν οι προσκυνητές, μην πας, έλεγαν κι οι μοναχοί, μην πας, αντηχούσαν και τα αρχονταρίκια των μονών του Αγίου Όρους.

Το ταξίδι αρχίζει

Και που μένει ο π. Εφραίμ, ρωτούσα. Στα Κατουνάκια. Και που είναι αυτά τα Κατουνάκια, συνέχιζα. Είναι περιοχή στην έρημο του Αγίου Όρους που υπάγεται στη Μονή Μεγίστης Λαύρας και στην οποία βρίσκονται ησυχαστήρια της. Η περιοχή είναι βραχώδης και απόκρημνη και βρίσκεται μεταξύ Μικρής Αγίας Άννας, Καρουλιών και Αγίου Βασιλείου.

Έρημος; Έρημος από βράχια; Όσο άκουγα τόσο πιο πολύ ήθελα να πάω. Έτσι φορτώθηκα το μικρό μου σακίδιο, τους αποχαιρέτησα όλους και έφυγα κατά κει, μόνος. Με συνάρπασε η ιδέα να ζήσω κι εγώ περιπέτειες προσκυνητού κατά το μέτρο βέβαια του δυνατού.

Στην Αγία Άννα, μού έκαναν ένα γενικό σκαρίφημα του τόπου που βρισκόταν το κελλί του πατρός Εφραίμ, αλλά μού τόνισαν, μην πας, ο πατήρ Εφραίμ δεν δέχεται επισκέψεις, και το μονοπάτι δεν είναι καλό και μπορεί να χαθείς. Τότε δεν υπήρχαν οι σημερινές σημάνσεις των μονοπατιών και οι μοναχοί έκαναν πρόχειρα σχέδια και έδιναν οδηγίες όπως, θα βρεις δύο κυπαρίσσια, συνέχισε προς τα δεξιά, πιο κάτω το μονοπάτι χάνεται για λίγο, διασχίζει μια σάρα, περπατάς πάνω σε πέτρες, πρόσεχε γιατί οι πέτρες φεύγουν από τα πόδια σου, μετά θα δεις έναν σταυρό σιδερένιο στα δεξιά, εσύ προχώρησε προς τα αριστερά και ρώτα πιο κάτω στους Δανιηλαίους για περισσότερες λεπτομέρειες κτλ.

Το ταξίδι μου άρχισε. Ξεκίνησα πρωί, αποφασισμένος να πάω να επισκεφθώ τον πατέρα Εφραίμ, με το σκαρίφημα στο χέρι, όπου είχα γράψει και άλλες συμπληρωματικές οδηγίες.

Χάνομαι και σώζομαι

Στο ενδιάμεσο της διαδρομής χάθηκα, παρόλο που ακολουθούσα όσο γινόταν

πιστά τις οδηγίες και αφού κάθε τόσο ανανέωνα την πιστότητά τους με πληροφορίες άλλων μοναχών που βρίσκονταν ενδιάμεσα και τούς επισκεπτόμουν, όπως των Δανιηλαίων.
Χάθηκα σε εκείνη την απίστευτη πέτρινη ερημιά. Ο βραχίονες του Άθωνα πέφτουν απότομα στο πέλαγος και στα ενδιάμεσα σχηματίζονται χαράδρες και σάρες με πέτρες που κατρακυλούν από ψηλά, ψηλά από τις κορυφές, και το σαθρό, εκείνο αεικίνητο σχεδόν έδαφος, με τις πέτρες που κατρακυλούν, εξαφανίζει τα ίχνη των μονοπατιών. Πιο πέρα μπλέχτηκα σε βάτα, σε θάμνους, και προσπαθώντας να καταλάβω πού υπάρχει μονοπάτι, κατέβαινα άθελά μου προς τη θάλασσα, σε έδαφος που έμοιαζε γκρεμός, τόσο ήταν κατηφορικό. Ίδρωσα, κουράστηκα, δίψασα, και άρχισα να σκέφτομαι ότι πραγματικά χάθηκα. Η ώρα περνούσε και το απόγευμα πλησίαζε. Παναγιά μου βοήθησέ με, είπα, πού’ χω χαθεί εδώ στην ερημιά, βλέποντας μπροστά μου δύο τεράστιους αγκαθωτούς θάμνους να μου κλείνουν τον δρόμο. Με κόπο άνοιξα τους θάμνους, που με φιλοδώρησαν με μερικά αγκάθια, και εκεί που ανέμενα να δω μπροστά μου μία πυκνή έκταση αγκαθωτών θάμνων και βάτων που θα ήταν αδύνατον να την διασχίσω πια, πέφτω μπροστά σε δρόμο, σε μονοπάτι που ανέβαινε κάτω από τη θάλασσα, μέσα σε ανηφορική χαράδρα. Βγαίνω στο μονοπάτι, σηκώνω τα μάτια ψηλά και εκεί στα είκοσι μέτρα, βλέπω μία χαμηλή περίφραξη και μία μικρή χαμηλή πορτούλα, έναν σταυρό, και πιο πάνω, αρκετά προς τα πάνω, ένα κελλί.
Πλησιάζω στη χαμηλή πορτούλα και βλέπω μια επιγραφή με άσπρα γράμματα, καρφωμένη μπροστά στην πορτούλα που έγραφε “Αγαπητοί προσκυνητές, να μας συγχωρείτε, ο π. Εφραίμ είναι άρρωστος και δεν δέχεται επισκέπτες. Ο Θεός μαζί σας” ή κάτι παρόμοιο. Είχα λοιπόν φτάσει! Είχα σωθεί!
Θα με δεχθεί ο πατήρ Εφραίμ;
Κοιτάζω και βλέπω ένα μικρό σιδερένιο κουδουνάκι πάνω στην πόρτα. Το χτυπώ. Τίποτα. Το ξαναχτυπώ. Πάλι τίποτα. Καμιά κίνηση από το κελί. Όπως ήμουν κουρασμένος, κάθησα χάμω και περίμενα. Σηκώνομαι μετά από λίγα λεπτά. Ξαναχτυπώ το κουδουνάκι. Πάλι τίποτα. Σκεφτόμουν την αδάμαστη θέληση όλων εκείνων των αρχαίων προσκυνητών στην άνω Αίγυπτο και στη Θηβαίδα που έμεναν έξω από τα κελιά των αββάδων για δυο και τρεις μέρες περιμένοντας να τους ανοίξουν για ν’ ακούσουν κάτι πνευματικό και αναθαρρούσα. Τι θα έκανα άραγε εγώ εάν δεν άνοιγε ο πατήρ Εφραίμ, αναλογιζόμουν. Πόσο άραγε θα μπορούσα να περιμένω στην κατάσταση που ήμουν; Μια μέρα; Να κοιμηθώ άραγε εδώ μπροστά σ’ αυτή τη σιδερένια πορτούλα; Και που νά’ χει νερό τριγύρω;
Τότε ξαφνικά άνοιξε η πόρτα του κελιού και κατηφόρισε προς το μέρος μου κάποιος σα μοναχός. Μόλις έφτασε κοντά στην εσωτερική πλευρά της εξωτερικής πορτούλας, χωρίς να με ρωτήσει τι θέλω, μου λέει:
– Ευλόγησον, με συγχωρείς πολύ, ο πατήρ Εφραίμ δεν δέχεται επισκέψεις.

– Ευλόγησον, γιατί;
– Εεε, είναι άρρωστος, το έγραψε και στην πινακίδα.
– Εις το όνομα του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, αν είναι άρρωστος, αφήστε με να τον βοηθήσω!
Το είπα παρακαλετά, αλλά δεν ξέρω γιατί ή πώς μου ήρθε να το πω αυτό. Ήμουνα βλέπετε έφηβος τότε και η εφηβεία, το ξέρετε, είναι ανδρεία και τολμηρή. Αυτός με κοίταξε άναυδος, του επανέλαβα το ίδιο, και, χωρίς να μου πει τίποτα, επέστρεψε βιαστικά πίσω στο κελλί.
Μετά από λίγο ήρθε τρέχοντας πίσω. Άνοιξε την πόρτα και είπε ότι ο πατήρ Εφραίμ ήθελε να με δει. Ανέβηκα κάτι σαν αυλή και έφτασα στο σπιτάκι. Άνοιξα την πόρτα και μπήκα μέσα.
Είδα τον πατέρα Εφραίμ. Χαμογελούσε, πιστέψτε με, γελούσαν τα μάτια του. Ώστε ήρθες να με βοηθήσεις είπε. Έσκυψα να του φιλήσω το χέρι χωρίς να πω τίποτα. Κάθησε, παιδί μου, κάθησε. Με περιεργαζόταν με μάτια που γελούσαν. Αφού ήρθες να με βοηθήσεις, τότε μείνε. Αυτές τις ημέρες θα κάνουμε την κουρά του δόκιμου από εδώ, του πατρός Ιωσήφ, θα έρθουνε συγγενείς του από τον κόσμο, μείνε να μας βοηθήσεις. Αλλά ξέρεις, παιδί μου, εμείς εδώ είμαστε μοναχοί και ακολουθούμε ένα συγκεκριμένο τρόπο ζωής. Νηστεύουμε, προσευχόμαστε, υπακούμε στον γέροντα μας. Αν θα μείνεις εδώ, θα πρέπει να ακολουθείς και εσύ τον ίδιο τρόπο ζωής. Μάλιστα η μεγαλύτερη αρετή για μας είναι η υπακοή. Εγώ είμαι ο γέροντας του κελλιού αυτού. Θα μπορούσες να με υπακούς ως γέροντα, για όσο καιρό θα μείνεις εδώ; Ναι, γέροντα, απάντησα.
Η κουζίνα
Εκεί που καθόμασταν υπήρχε ένα παλιό ξύλινο τραπέζι, μερικές καρέκλες και ένας πάγκος. Απέναντι υπήρχε ένας καπνισμένος, μαύρος τοίχος και μπροστά ένας πάγκος με σκονισμένα, καπνισμένα γυάλινα μπουκάλια σε διάφορα χρώματα και μερικές ξύλινες τάβλες καρφωμένες στον τοίχο με διάφορα σκεύη. Ήταν η κουζίνα. Μαύρη και γκρίζα σκόνη παντού. Προφανώς η καύση των ξύλων για την παρασκευή φαγητού είχε καπνίσει όλο το χώρο.
Όταν καίγονταν τα ξύλα, οι ανταύγειες της φωτιάς πάνω στα καπνισμένα χρωματιστά γυάλινα μπουκάλια δημιουργούσαν την εντύπωση ενός μεσαιωνικού αλχημικού εργαστηρίου, όπου, έτσι μου φαινόταν, ο δόκιμος τότε Ιωσήφ πάλευε εκεί να μετασχηματίσει ταπεινά υλικά σε χρυσό φαγητό. Αλλά μήπως αυτό δεν ήταν το κελλί; Ένα εργαστήρι ψυχών, όπου με την βοήθεια του γέροντα αμαρτωλές, ανάξιες ψυχές, μετασχηματίζονταν σε ναούς του Αγίου Πνεύματος;
Τι τρώγαμε
Ο δόκιμος ήταν επιφορτισμένος με την παρασκευή του φαγητού. Η παρασκευή ήταν η εξής. Σε ένα φθαρμένο εμαγιέ τσουκάλι, έβραζε με ελάχιστο νερό πατάτες μαζί με τη φλούδα τους, έτσι όπως ήταν άπλυτες. Εκεί προσέθετε και ένα, δύο

κρεμμύδια, μερικά σκόρδα, όλα με τις φλούδες τους. Όταν έλιωναν όλα αυτά, προσέθετε και τυχόν φαγητό που είχε περισσέψει. Την πρώτη φορά που έφαγα εκεί, είχε ρίξει μέσα παλιά ξινισμένη φακή. Αυτός ο, πώς να το πω, ανάλατος πολτός, μοιραζόταν στα τρία, σε μικρές μερίδες. Ο γέροντας έβγαζε και από ένα κουτί στάχτη και το έριχνε στο φαγητό του. Μάλιστα, ένα κουτάλι στάχτη! Ο πατήρ Εφραίμ ανακάτευε στο φαγητό του μια μεγάλη, γερή κουταλιά στάχτη. Το φαγητό εκείνο φυσικά ήταν αδύνατον να με χορτάσει. Την πρώτη φορά τούς ρώτησα αν αυτό ήταν μόνο. Φαίνεται ότι η απορία στα μάτια μου θα ήταν τόσο αθώα που ο πατήρ Εφραίμ, χαμογελώντας, με προέτρεψε να πάω έξω στην αυλή, όπου υπήρχε μια μουριά, να κόψω μούρα σε ένα τσίγκινο πιάτο και να τα φέρω να τα φάμε. Πήγα πράγματι έξω, βρήκα την μουριά, έκοψα όσο γινόταν περισσότερα μούρα και τα πήγα στο τραπέζι. Μόλις τα έφερα, άρχισαν να τα τρώνε έτσι όπως ήταν, άπλυτα, με τα μυγάκια και τα άλλα πλάσματα του Θεού. Να τα πλύνω, πάτερ; Τότε μου εξήγησε ο πατήρ Εφραίμ ότι το νερό ήταν βρόχινο, λιγοστό, το μάζευαν σε μια δεξαμενή και έπρεπε να μην το σπαταλούν. Υπάκουσα. Αλλά ο πάτερ Εφραίμ μού είπε ότι θα μπορούσα να πηγαίνω κάθε μέρα στην μουριά και να κόβω όσα μούρα θέλω και να τα φέρνω να τα τρώμε.

Που κοιμόμουν

Μου έδωσαν το καλό δωμάτιο, πάνω στον πρώτο όροφο. Είχε μια τάβλα ξύλινη, σχηματισμένη από δύο σανίδες, για κρεβάτι. Στον απέναντι τοίχο εικόνες και μια μικρή βιβλιοθήκη και πάνω από το κρεβάτι τη φωτογραφία μέσα σε κορνίζα ενός γέρου καταβεβλημένου μοναχού που κρατούσε στα χέρια του ένα κομποσκοίνι. Ο πατήρ Εφραίμ μού είπε ότι σε εκείνο το κρεβάτι κοιμόταν εκείνος ο γέρων μοναχός και ότι θα μπορούσα να λέω την ευχή, αν ήθελα, με το δικό του κομποσκοίνι. Και μού το έδωσε. Ήταν τρακοσάρι, χιλιάρι θα σας γελάσω. Πέρασαν τα χρόνια. Αλλά θυμάμαι ότι εκείνο το κομποσκοίνι είχε τόσο πολύ δουλευτεί στην προσευχή που το χρώμα του είχε φύγει και έμενε μόνο η ίνα.

Που να ξέρω τότε, ο ανίδεος, ότι κοιμόμουν στο κρεβάτι του γέροντος Ιωσήφ του ησυχαστού, ότι προσευχόμουν με το κομποσκοίνι του και ότι διάβαζα τα βιβλία που και ο ίδιος διάβαζε!

Εκεί κάθε φορά που προσευχόμουν με το κομποσκοίνι του γέροντος Ιωσήφ έβλεπα στον νου μου την μάνα μου να με κοιτά λυπημένη. Τα χείλη της έτρεμαν σε ένα βουβό παράπονο και δάκρυα έτρεχαν από τα μάτια της. Ήταν αδύνατον να αντισταθώ στον λογισμό, ο οποίος με έπληττε με σφοδρή δύναμη, όσο και αν προσπαθούσα. Έφτασα να κουνώ το κεφάλι δεξιά κι αριστερά για να τον αποδιώξω, αλλά η μάνα μου εκεί στεκόταν λυπημένη, με βουβά δάκρυα, και χείλη να τρέμουν.

Τα τάπερ της μάνας

Η μέρα της κουράς του δόκιμου έφτασε. Οι άρρενες συγγενείς του κατέφθασαν

όλοι. Δύο από αυτούς ανέβηκαν μέχρι το κελλί και μας ρώτησαν αν υπήρχαν μουλάρια για να ανεβάσουν τις προμήθειες πάνω στο κελλί. Μουλάρια δεν υπήρχαν. Ο πατήρ Εφραίμ με ρώτησε αν μπορούσα να βοηθήσω στο κουβάλημα μαζί με τον δόκιμο. Είπα ναι.

Το κελλί βρισκόταν πάνω σε μια απότομη, ανηφορική χαράδρα ανάμεσα σε δύο γιγάντιους βραχίονες του Άθωνα που κατέβαιναν απότομα στη θάλασσα.

Πήγα μέχρι το καΐκι, κάτω στη θάλασσα. Όπως οι επισκέπτες ξεφόρτωναν το καΐκι, παρατήρησα ότι ανάμεσα στα πράγματα υπήρχαν μεγάλα τετράγωνα ημιδιαφανή άσπρα τάπερ με φαγητά. Το μέγεθός τους φαινόταν να είναι σχεδόν ένα μέτρο επί ένα. Πρώτη φορά έβλεπα τάπερ τέτοιου μεγέθους και δεν ματαξαναείδα. Ρώτησα τι ήταν αυτά και αν μπορούσα να τα κουβαλήσω. Μου είπαν ότι ήταν όλα φαγητά που έφτιαξε η μητέρα του δόκιμου. Και, ναι, μπορούσα να τα κουβαλήσω. Ήταν δεκάδες! Και ακόμα είχε λάδια, μέλια, όσπρια σε τσουβαλάκια, κρασιά, μέχρι και δεσμίδες με τσάι του βουνού τυλιγμένες σε λεπτά υφάσματα. Το καΐκι μεγάλο και γεμάτο μέχρι πάνω! Και όλα αυτά τα είχε ετοιμάσει η μητέρα του δόκιμου με τα χέρια της. Νομίζω ήταν μοναχοπαίδι και η μάνα του τού είχε αδυναμία.

Φορτώθηκα μερικά τάπερ. Τι ωραία που φαινόντουσαν όλα αυτά τα φαγητά! Όσο και να έτρωγαν οι επισκέπτες, πόσα ακόμα θα περίσσευαν για μας! Με αυτή τη σκέψη, άρχισα να ανεβαίνω την ανηφόρα και το ζιγκ ζακ μονοπάτι τρέχοντας. Άφησα τα τάπερ που κουβαλούσα πάνω στο κελλί και κατέβηκα κάτω. Τρέχοντας.

Πιστέψτε με, ποτέ μου ξανά δεν έτρεξα τόσο πολύ ανεβαίνοντας σε ανωφερές μονοπάτι και μάλιστα των Κατουνακίων για όσους ξέρουν για τι πράγμα μιλάμε. Πήγαινα και ερχόμουν τρέχοντας χωρίς να λαχανιάζω. Κατέβαινα και ανέβαινα προσπαθώντας να μαντέψω το φαγητό που μισοδιακρινόταν σε εκείνο το γιγάντιο τάπερ. Τι είχε φτιάξει εκείνη η μανούλα μέσα σ' αυτά!

Το βράδυ της κουράς

Παιδί, μου, εμείς πρέπει να περιποιηθούμε τους ξένους που φιλοξενούμε. Από σένα, παιδί μου, περιμένω τα περισσότερα, επειδή ο δόκιμος πρέπει να προετοιμασθεί. Να περιποιηθείς τους ξένους! Ευλόγησον, πάτερ, είπα δυνατά και με χαρά.

Το δωμάτιό μου δόθηκε στον πατέρα και στον θείο του δόκιμου. Δεξιά και αριστερά βολεύτηκαν όλοι. Το βράδυ θα ερχόντουσαν μοναχοί και γέροντες από άλλα κελλιά για την κουρά του δόκιμου. Θα έπρεπε να ετοιμάσουμε το πρωί εορταστική τράπεζα για όλους αυτούς. Το βράδυ έπεσε. Όλοι πήγαν να ξεκουραστούν και να κοιμηθούν λίγο. Ο πάτερ και ο δόκιμος θα περνούσαν το βράδυ προσευχόμενοι.

Ο δόκιμος ήρθε και μου είπε ότι μπορούσα να ξαπλώσω λίγο σε έναν πάγκο που υπήρχε σε έναν διάδρομο. Πράγματι πήγα εκεί και προσπάθησα να ξαπλώσω, αλλά ήταν στενός και δεν αναπαυόμουν. Σηκώθηκα και πήγα έξω. Ο δόκιμος κάποια στιγμή βγήκε από το κελλί και με ρώτησε αν είχα βολευτεί στο στενό παγκάκι. Του

είπα όχι. Μπορείς να κοιμηθείς στο υπόγειο αν θέλεις. Πήγα στο υπόγειο. Στο υπόγειο μόνο σκυμμένος μπορούσες να πας. Στη μέση είχε ένα μπαούλο με ένα τσουβάλι απλωμένο πάνω. Πάνω στο μπαούλο θα μπορούσα να κοιμηθώ. Ο δόκιμος μού είπε να μην φοβηθώ από τα ποντίκια, γιατί το υπόγειο είχε ποντίκια και μια φορά μάλιστα τον είχαν δαγκάσει όταν κοιμόταν, εκεί στο υπόγειο. Θεέ μου, ποντίκια! Πώς θα κοιμόμουν εκεί να με τρώνε τα ποντίκια, στο σκοτάδι;
Βγήκα έξω και καθόμουν σε ένα χαμηλό παγκάκι χαζεύοντας τον έναστρο ουρανό. Ο δόκιμος πήγε στην εκκλησία για να προσευχηθεί. Μετά από κάποιες ώρες μοναχοί από διπλανά κελλιά ήρθαν στο κελλί. Ένας από αυτούς με ρώτησε αν ήμουν συγγενής του δόκιμου. Είπα πως όχι. Ο ίδιος αργότερα έφυγε από το κελλί και πήγε κάπου στην ερημιά, μακριά, σε ένα βράχο να προσευχηθεί, μέσα στο σκοτάδι, μόνος.
Η κουρά λαμπρή. Ο πατήρ Εφραίμ ήταν ο ιερέας. Είναι αδύνατον να περιγράψω την μόνη φορά μέχρι τώρα που συμμετείχα σε κουρά μοναχού και μάλιστα στα Κατουνάκια. Δεν μπορώ να βρω τα λόγια.
Το πρωί μετά την τράπεζα και τις ευχές, οι επισκέπτες έφυγαν. Νομίζω ότι οι συγγενείς του πατρός Ιωσήφ έμειναν ακόμα μια μέρα, αλλά δεν θυμάμαι καλά. Αλλά είτε την ίδια μέρα είτε την επόμενη, έφυγαν κι αυτοί.
Τα φαγητά ρίχνονται στο βάθος της χαράδρας
Έφυγαν όλοι, επιστροφή στην ησυχία. Οι άρρενες συγγενείς του πατρός Ιωσήφ έφυγαν. Ήρθε το καΐκι και τους πήρε. Ο πατήρ Εφραίμ και ο πατήρ Ιωσήφ μοίρασαν στους επισκέπτες μοναχούς πολλά τρόφιμα και προμήθειες. Έστειλαν ακόμα και ευλογία σε αλλα κελλιά. Πολλά από τα τρόφιμα, αν όχι τα περισσότερα, εξαφανίστηκαν. Αλλά και πάλι είχαν μείνει μαζί μας όλα αυτά τα ατελείωτα τάπερ της μάνας. Σκεφτόμουν ότι θα τρώγαμε, τώρα που ησυχάσαμε, σπιτικό φαγητό και σε μια ατελείωτη ποικιλία, έτσι μου φαινόταν.
Ο πατήρ Εφραίμ με φώναξε. Παιδί μου, μού είπε, εμείς δεν ήρθαμε εδώ για να τρώμε και να απολαμβάνουμε. Το ξέρεις αυτό, παιδί μου, έτσι δεν είναι; Ναι, πάτερ είπα. Τότε πάρε όλα αυτά τα τάπερ και πήγαινε πέτα τα στη χαράδρα που βρίσκεται μετά τη μουριά. Έτσι όπως είναι με τα τάπερ. Όλα τα τρόφιμα. Και μετά μάζεψε μούρα και φέρε να φάμε. Θα πω κι εγώ τον πατέρα Ιωσήφ να φτιάξει κάτι να φάμε.
Κατάλαβα, θα επιστρέφαμε πάλι σε εκείνο τον, ας πούμε, πολτό, τον νοστιμισμένο με νιφάδες στάχτης.
Έχε το νου σου, παιδί μου, μου είπε σοβαρά ο πατήρ Εφραίμ κοιτώντας με στα μάτια. Έχε το νου σου να μην φας, να μην δοκιμάσεις απ’ αυτά τα φαγητά. Υποσχέθηκες να με υπακούς, το θυμάσαι; Ναι, πάτερ, είπα εγώ. Άντε, τράβα, παιδί μου, και να θυμάσαι, μην δοκιμάσεις απ’ αυτά τα φαγητά. Ότι φάγαμε, φάγαμε. Τώρα κάνε υπακοή, κι εγώ θα κάνω προσευχή. Και με κοίταξε σοβαρά και

διερευνητικά.
Πήγα στη χαράδρα κουβαλώντας στα χέρια όλα αυτά τα τετράγωνα μεγάλα τάπερ με τα φαγητά. Είχε εκεί στην άκρη μια μεγάλη πλατιά πέτρα που μπορούσα να κάτσω ακριβώς πάνω από τη χαράδρα. Άνοιξα το ένα τάπερ να δω το φαγητό. Αγκινάρες αλά πολίτα. Όπως ήταν τις πέταξα μαζί με το τάπερ κάτω στην χαράδρα.Άνοιγα και πέταγα. Πατατοσαλάτα. Καλαμάρια γεμιστά με πλιγούρι και λαχανικά. Πικάντικη μελιτζανοσαλάτα. Χταπόδι με παντζάρια. Γίγαντες με μυρωδικά. Ρεβίθια σαλάτα. Ψητές πιπεριές και κάπαρη. Άνοιγα και πέταγα. Φακές σαλάτα. Σουπιές με σπανάκι. Πατάτες γιαχνί. Φασόλια μαυρομάτικα. Άνοιγα και πέταγα. Άσπρη ταραμοσαλάτα. Φασόλια πιαζ. Πράσα με ρύζι. Μακαρονάκι κοφτό με ελιές. Μα πόσο καιρό μαγείρευε αυτή η μάνα; Ξαναπήγα πίσω στο κελλί και πήρα και τα υπόλοιπα. Ριζότο με λαχανικά και μανιτάρια. Κολοκυθάκια. Άγρια χόρτα στον ατμό. Αγκινάρες τηγανιτές. Τα πέταξα όλα. Τελευταίο έμεινε ένα πλαστικό άσπρο δοχείο με μέλι, νομίζω των δύο κιλών.

Το μέλι της αμαρτίας
Το κρατούσα και το κοιτούσα εκεί στη χαράδρα. Άνοιξα το καπάκι. Αρώματα ξεπήδησαν από μέσα. Αρώματα καραμελωμένων φρούτων, λευκών λουλουδιών και εσπεριδοειδών. Χρώμα λαμπερό σκούρο μελί με χρυσές ανταύγειες. Το ξανακοίταξα. Έβαλα λίγο το δείκτη του δεξιού μου χεριού μέσα. Μόνο λίγο, σε μια άκρη. Στάθηκα για μια στιγμή. Πήρα μια ανάσα, έβγαλα το δάκτυλο από το βάζο και το δοκίμασα.
Ήταν γλυκό, γλυκό πολύ.
Πλατάγισα τη γλώσσα και σηκώθηκα. Τότε αμέσως τύψεις επέδραμαν πάνω μου.

Πέταξα το μέλι κάτω απότομα με μια κίνηση. Λυπόμουν πολύ. Παράκουσα τον γέροντά μου. Είχα παραβεί την υπακοή. Ο κόπος μου τόσες μέρες ζώντας εκεί πήγε χαμένος. Όλος μου αυτός ο κόπος, ο κόπος του καλού χάθηκε για λίγο μέλι, μέλι στην άκρη ενός δάχτυλου, τόσο μόνον.
Η γλώσσα μου φούσκωσε και πρήστηκε. Αργοκουνούσα τη γλώσσα μου χωρίς να έχω σάλιο. Πίκρα πικρή, πίκρα κατάπικρη, σα χολή, ανέβαινε, ερχόταν από το μέλι πού’ χα γευτεί.
Πήγα προς τη μουριά να μαζέψω μούρα στεναχωρημένος. Μούρα δεν υπήρχαν στα κάτω κλαδιά, μόνον στα πάνω που δεν τα έφτανα. Ακούμπησα στην μουριά. Το ζωντανό αυτό όν, το δέντρο, ο σύντροφός μου τόσες μέρες, είχε γίνει ένα ξένο, άψυχο ξύλο. Σκόνταψα και χτύπησα σε ένα κλαδί. Η ίδια η φύση μ’ αποστρεφόταν. Μάζεψα μερικά μούρα από κάτω. Προχώρησα προς το κελλί. Μπήκα μέσα και έβαλα το πιάτο με τα μούρα στη μέση. Κάθισα.
Ο πατήρ Εφραίμ με κοιτούσε, αλλά εγώ δεν αντιγύρισα το βλέμμα του. Κοιτούσα μπροστά μου το πιάτο αμίλητος. Τότε ο πατήρ Εφραίμ έσκυψε προς το μέρος μου, ακούμπησε το χέρι του στο δικό μου, και μου είπε πολύ ψιθυριστά:
– Είδες παιδί μου πόσο πικρό είναι το μέλι της αμαρτίας;
Και ο τρόπος που τό’ πε, σαν στοργικός πατέρας, μού’ σκισε την καρδιά.

